

DOMSTOLENS DOM

13. april 1994 *

I sag C-128/92,

angående en anmodning, som High Court of Justice of England and Wales (Queen's Bench Division) i medfør af EKSF-traktatens artikel 41 og EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

H. J. Banks & Co. Ltd

mod

British Coal Corporation,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EKSF-traktatens artikel 4, litra d), artikel 60, artikel 65 og artikel 66, stk. 7, og af EØF-traktatens artikel 85, artikel 86 og artikel 232, stk. 1,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene G. F. Mancini (refererende dommer), J. C. Moitinho de Almeida og M. Diez de Velasco samt dommerne C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg og P. J. G. Kapteyn,

* Processprog: engelsk.

generaladvokat: W. Van Gerven
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- H. J. Banks & Co. Ltd ved Jonathan Hirst, QC, og Barrister Nicholas Green, for Solicitors Ingledew Botterell
- British Coal Corporation ved David Vaughan, QC, og Barrister David Lloyd Jones, for Solicitors Peter Sigler og Rebekah Gershuny
- Det Forenede Kongerige ved John E. Collins, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af Richard Plender, QC
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Giuliano Marengo og Julian Curral, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af Solicitor Stephen Kon

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 14. juli 1993 er afgivet mundtlige indlæg af H. J. Banks & Co. Ltd, af British Coal Corporation, af Det Forenede Kongerige ved Barrister Stephen Richards og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 27. oktober 1993,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 25. februar 1992 indgået til Domstolen den 17. april 1992 har High Court of Justice of England and Wales (Queen's Bench Division) i medfør af EKSF-traktatens artikel 41 og EØF-traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EKSF-traktatens artikel 4, litra d), artikel 60, artikel 65 og artikel 66, stk. 7, og af EØF-traktatens artikel 85, artikel 86 og artikel 232, stk. 1.
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst i forbindelse med et erstatningssøgsmaal, som H. J. Banks & Co. Ltd (herefter benævnt »Banks«), et selskab med hjemsted i Det Forenede Kongerige, har indledt mod British Coal Corporation (herefter benævnt »British Coal«).
- 3 Banks er en privat virksomhed, der producerer kul iht. licenser til udvinding heraf meddelt af British Coal (tidligere National Coal Board), en offentlig virksomhed, der blev oprettet ved Coal Industry Nationalisation Act 1946 (herefter benævnt »CINA«), og som har ejendomsretten til næsten samtlige stenkulsreserver i Det Forenede Kongerige. I henhold til CINA er British Coal tillagt eneret med hensyn til forarbejdning og udvinding og til at meddele licenser til andre. Der kan herved være tale om »royaltylicenser«, hvorefter licenshaveren mod betaling af et bestemt royaltybeløb pr. ton kan sælge kullet til andre, eller om »royaltyfrie licenser«, hvorefter licenshaveren er forpligtet til at sælge kullet til British Coal til en i den pågældende aftale fastsat pris.
- 4 British Coal har indgået aftaler med de vigtigste producenter af elektricitet i England og Wales, selskaberne National Power plc (herefter benævnt »National Power«) og PowerGen plc (herefter benævnt »PowerGen«), hvorefter British Coal er forpligtet til i en årrække at levere kul til faste priser.

- 5 I marts 1990 indgav National Association of Licensed Opencast Operators (herefter benævnt »NALOO«), som Banks er medlem af, en klage til Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber under henvisning til EØF-traktatens artikel 85 og 86 og EKSF-traktatens artikel 4, 60, 63, 65 og artikel 66, stk. 7, dels vedrørende de ovennævnte aftaler, dels vedrørende ordningen med licenser til udvinding, hvorved NALOO anfægtede såvel de kriterier, på grundlag af hvilke licenser blev meddelt forskellige producenter, som størrelsen af royaltybeløbene. Efter at Kommissionen den 23. maj 1991 havde afvist NALOO's klage, anlagde sammenslutningen sag ved De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans med påstand om annullation af denne beslutning (sag T-57/91, NALOO mod Kommissionen). Ved kendelse af 14. juli 1993 har Retten udsat denne sag, indtil Domstolen har truffet afgørelse i den foreliggende sag.
- 6 I tilslutning til NALOO's klage anlagde Banks således i februar 1991 en erstatningssag mod British Coal ved High Court of Justice. Banks gjorde herunder navnlig gældende, at der var sket tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 4, litra d), artikel 60, artikel 65 og artikel 66, stk. 7, og, subsidiært, af EØF-traktatens artikel 85, artikel 86 og artikel 232, stk. 1. British Coal havde for det første i forbindelse med licenserne fastsat royaltybeløbene så uforholdsmæssigt højt, at Banks ikke kunne opnå nogen rimelig fortjeneste. For det andet havde British Coal betalt en unormalt lav pris for det kul, der blev produceret i henhold til royaltyfrie licenser.
- 7 High Court of Justice har udsat denne sag og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Finder EKSF-traktatens artikel 4, litra d), artikel 60, artikel 65 og/eller artikel 66, stk. 7, anvendelse med hensyn til licenser til udvinding af ubrudt kul samt med hensyn til de heri fastsatte royalty- og betalingsbetingelser?

- 2) Såfremt spørgsmål 1) besvares benægtende,
- i) finder EØF-traktatens artikel 85 og 86 da anvendelse på de i spørgsmål 1) anførte forhold?

 - ii) påvirker EØF-traktatens artikel 232, stk. 1, besvarelsen af spørgsmål i)?
- 3) Har EKSF-traktatens artikel 4, litra d), artikel 60, artikel 65 og/eller artikel 66, stk. 7, direkte virkning, der medfører rettigheder for borgerne, som de nationale retter skal beskytte?
- 4) Har nationale retter i medfør af fællesskabsretten hjemmel og/eller pligt til at tilkende erstatning i anledning af tilsidesættelse af de anførte artikler i EKSF-traktaten (eller i EØF-traktaten) for tab, der er opstået som følge heraf?
- 5) I hvilket omfang (om overhovedet) afhænger besvarelsen af spørgsmål 3) og 4) af:
- i) en forudgående afgørelse truffet af Kommissionen, og/eller

 - ii) at de retsmidler (om nogen) i relation dertil i henhold til EKSF-traktaten er udtømt, og/eller

 - iii) at de skridt eller procedurer, der er anført i de relevante bestemmelser, er blevet gennemført?

6) I hvilket omfang er en national ret bundet af en beslutning, som Kommissionen har vedtaget i anledning af en klage, som sket ved dens beslutning af 23. maj 1991:

i) for så vidt angår de faktiske omstændigheder, som lagt til grund i Kommissionens beslutning; og

ii) for så vidt angår Kommissionens fortolkning af EKSF-traktatens bestemmelser?»

Spørgsmål 1 og 2

8 Med det første og det andet spørgsmål ønsker High Court i det væsentlige oplyst, hvilke bestemmelser i EKSF-traktaten, eller EØF-traktaten, der er relevante for afgørelsen af den for retten indbragte sag.

9 Det bemærkes herom, at såvel udvinding af uforarbejdet kul som de berørte virksomheder er omfattet af EKSF-traktatens anvendelsesområde. Bilag I til traktaten, som dennes artikel 81 henviser til mht. definitionen af begrebet »kul«, nævner udtrykkeligt stenkul, der er den form for kul, som hovedsagen drejer sig om. Endvidere forstås ved begrebet »virksomhed« i traktaten i henhold til dennes artikel 80 virksomheder, der på medlemsstaternes europæiske områder udøver en produktionsvirksomhed inden for kulsektoren. Dette er tilfældet med Banks og British Coal, idet den virksomhed, som de udøver i form af udvinding af kul, udgør det første led i fremstillingen af et mere udviklet produkt og finder sted på en medlemsstats område.

10 Følgelig er de for hovedsagen relevante bestemmelser de i EKSF-traktaten indeholdte.

11 Hvad angår spørgsmålet om, hvilke bestemmelser der finder anvendelse på de omhandlede virksomheders handlemåde, bemærkes, at reglerne i artikel 4 kun fin-

der selvstændig anvendelse i mangel af mere specifikke regler. I tilfælde, hvor reglerne i artikel 4 er gentaget eller nærmere uddybet i andre af traktatens bestemmelser, skal de regler, der angår én og samme bestemmelse, betragtes som en helhed og anvendes under ét (jf. herved dom af 23.4.1956, forenede sager 7/54 og 9/54, *Groupement des Industries Sidérurgiques Luxembourgeoises mod Den Høje Myndighed*, Sml. 1954-1964, s. 21, org. ref.: Rec. s. 53, og af 21.6.1958, sag 13/57, *Wirtschaftsvereinigung Eisen-und Stahlindustrie m.fl. mod Den Høje Myndighed*, Sml. 1954-1964, s. 109, org. ref.: Rec. s. 261).

- 12 Artikel 65 og artikel 66, stk. 7, indeholder en nærmere uddybning af det i artikel 4, litra d), fastlagte princip, idet artikel 65 opstiller et forbud mod enhver form for kartel, navnlig karteller, hvorved der tilstræbes en fastsættelse eller bestemmelse af priser, en begrænsning af eller kontrol med produktion, teknisk udvikling eller investeringer eller en opdeling af markeder, produkter, aftagere eller forsyningskilder, mens artikel 66, stk. 7, fastsætter regler, der skal forhindre, at en dominerende stilling udnyttes til formål, der strider mod målsætningerne med traktaten. Den i hovedsagen omtvistede licensordning må derfor undersøges i lyset af EKSF-traktatens artikel 4, litra d), artikel 65 og artikel 66, stk. 7.
- 13 Hvad derimod angår traktatens artikel 60 finder reglerne heri ikke anvendelse på licenser til udvinding af den i hovedsagen omhandlede art. Det fremgår således af det forhold, at artikel 60 er indeholdt i traktatens kapitel V, at bestemmelsen kun omfatter illoyal og diskriminerende praksis, der angår priserne for produkter. For så vidt som *British Coal* meddeler licenser til udvinding, kan virksomheden ikke anses som sælger af produkter.
- 14 De to første spørgsmål må herefter besvares med, at de bestemmelser, der er relevante for vurderingen af licenserne til udvinding af uforarbejdet kul og de heri fastsatte royalty- og betalingsbetingelser, er bestemmelserne i EKSF-traktaten, jf. navnlig artikel 4, litra d), artikel 65 og artikel 66, stk. 7, men ikke artikel 60.

Spørgsmål 3

- 15 Med henblik på besvarelsen af det tredje spørgsmål må det undersøges, hvorvidt artikel 4, litra d), artikel 65 og artikel 66, stk. 7, er klare og ubetingede bestemmel-

ser, der umiddelbart skaber rettigheder for private, som de nationale retsinstanser skal beskytte.

- 16 Hvad angår artikel 4, litra d), kan denne bestemmelse som anført ovenfor i præmis 11 ikke finde selvstændig anvendelse, hvorfor den ikke kan være umiddelbart anvendelig.
- 17 Hvad angår artikel 65 bemærkes, at Kommissionen i henhold til stk. 4, andet afsnit, under forbehold af den prøvelsesret, der er tillagt Retten og Domstolen, har en enekompetence til at udtale sig om, hvorvidt aftaler, der er forbudt efter stk. 1, er forenelige med bestemmelserne i artikel 65. Private kan derfor ikke for de nationale retsinstanser påberåbe sig, at en aftale er uforenelig med artikel 65, for så vidt Kommissionen ikke har fastslået, at der foreligger en sådan uforenelighed.
- 18 I henhold til artikel 66, stk. 7, tilkommer det ligeledes udelukkende Kommissionen at afgøre, hvorvidt offentlige eller private virksomheder, som på markedet for et af de produkter, der hører under dens kompetence, indtager eller erhverver en retligt eller faktisk dominerende stilling, hvorved de på en væsentlig del af det fælles marked unddrages en egentlig konkurrence, må antages at udnytte denne stilling til formål, der strider mod målsætningerne med traktaten. Det følger af denne enekompetence, at private ikke umiddelbart kan påberåbe sig den nævnte bestemmelse ved de nationale retsinstanser.
- 19 Det tredje spørgsmål må herefter besvares med, at artikel 4, litra d), artikel 65 og artikel 66, stk. 7, ikke skaber rettigheder for private, som disse kan påberåbe sig umiddelbart ved de nationale retsinstanser.

Spørgsmål 4 og 5

- 20 Med det fjerde og det femte spørgsmål ønsker den forelæggende retsinstans en afgørelse fra Domstolen dels om, hvorvidt de nationale retsinstanser efter fællesskabsretten har beføjelse og/eller pligt til at tilkende erstatning i anledning af en

virksomheds tilsidesættelse af de pågældende bestemmelser i EKSF-traktaten, dels om, hvorvidt en sådan beføjelse eller pligt afhænger af, om der foreligger en forudgående beslutning fra Kommissionen, af, om retsmidlerne i henhold til EKSF-traktaten er blevet udtømt, og/eller af, om de forholdsregler eller procedurer, der er omhandlet i de relevante bestemmelser, er blevet truffet eller gennemført.

- 21 Det følger af besvarelsen af det tredje spørgsmål, at da Kommissionen har en enekompetence til at fastslå, at der er sket tilsidesættelser af bestemmelserne i artikel 65 og artikel 66, stk. 7, kan de nationale retsinstanser ikke give nogen medhold i et erstatningssøgsmål, for så vidt Kommissionen ikke har truffet nogen beslutning i medfør af denne kompetence.

Spørgsmål 6

- 22 Med dette spørgsmål ønsker den nationale retsinstans i det væsentlige oplyst, hvorvidt den retligt eller med hensyn til de faktiske omstændigheder er bundet af, hvad Kommissionen har lagt til grund i en beslutning truffet efter en klage på grundlag af EKSF-traktatens artikel 65 og artikel 66, stk. 7.
- 23 Det følger af den enekompetence, som Kommissionen — under forbehold af den prøvelsesret, der er tillagt Retten og Domstolen — har til at træffe beslutninger på grundlag af traktatens artikel 65 og artikel 66, stk. 7, at de nationale retsinstanser er bundet af sådanne beslutninger, der i henhold til EKSF-traktatens artikel 14 er bindende i alle enkeltheder. De nationale retsinstanser kan dog forelægge Domstolen spørgsmål om beslutningernes gyldighed eller fortolkning.

Sagens omkostninger

- 24 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongerige og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag,

der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af High Court of Justice of England and Wales (Queen's Bench Division) ved kendelse af 25. februar 1992, for ret:

- 1) De bestemmelser, der er relevante for vurderingen af licenserne til udvinding af uforarbejdet kul og de heri fastsatte royalty- og betalingsbetingelser, er bestemmelserne i EKSF-traktaten, jf. navnlig artikel 4, litra d), artikel 65 og artikel 66, stk. 7, men ikke artikel 60.
- 2) Artikel 4, litra d), artikel 65 og artikel 66, stk. 7, skaber ikke rettigheder for private, som disse kan påberåbe sig umiddelbart ved de nationale retsinstanser.
- 3) Da Kommissionen har en enekompetence til at fastslå, at der er sket tilsidesættelser af bestemmelserne i artikel 65 og artikel 66, stk. 7, kan de nationale retsinstanser ikke give nogen medhold i et erstatningsøgsmål, for så vidt Kommissionen ikke har truffet nogen beslutning i medfør af denne kompetence.
- 4) Det følger af den enekompetence, som Kommissionen — under forbehold af den prøvelsesret, der er tillagt Retten og Domstolen — har til at træffe

beslutninger på grundlag af traktatens artikel 65 og artikel 66, stk. 7, at de nationale retsinstanser er bundet af sådanne beslutninger, der i henhold til EKSF-traktatens artikel 14 er bindende i alle enkeltheder. De nationale retsinstanser kan dog forelægge Domstolen spørgsmål om beslutningernes gyldighed eller fortolkning.

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Diez de Velasco

Kakouris

Joliet

Schockweiler

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Kapteyn

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. april 1994.

R. Grass

O. Due

Justitssekretær

Præsident